

Jitka Hůsková, Petra Kašná

Ošetrovatelství – ošetrovatelské postupy pro zdravotnické asistenty

Pracovní sešit I/1. díl

historie ošetrovatelství – ošetrovací jednotka –
vizita – dezinfekce a sterilizace

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umísťování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

Mgr. Jitka Hůsková, Mgr. Petra Kašná

OŠETŘOVATELSTVÍ – OŠETŘOVATELSKÉ POSTUPY PRO ZDRAVOTNICKÉ ASISTENTY
Pracovní sešit I/1. díl

Recenze:

Mgr. Taťána Filipová

Mgr. Pavla Horská

© Grada Publishing, a. s., 2009

Cover Photo © fotobanka allphoto, 2009

Vydala Grada Publishing, a. s.
U Průhonu 22, Praha 7
jako svou 3639. publikaci

Kresby dodaly autorky.
Odpovědný redaktor, sazba a zlom Mgr. Václav Urban
Počet stran 104
1. vydání, Praha 2009

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.
Husova ulice 1881, Havlíčkův Brod

Autorky děkují za oporu a technickou spolupráci Mgr. Ladislavu Peřestému.

Názvy produktů, firem apod. použité v této knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků, což není zvláštním způsobem vyznačeno.

Postupy a příklady v knize, rovněž tak informace o lécích, jejich formách, dávkování a aplikaci jsou sestaveny s nejlepším vědomím autorů. Z jejich praktického uplatnění ale nevyplývají pro autory ani pro nakladatelství žádné právní důsledky.

Všechna práva vyhrazena. Tato kniha ani její část nesmí být žádným způsobem reprodukovány, ukládány či rozšiřovány bez písemného souhlasu nakladatelství.

Obsah

Slovo úvodem	6
1 Úvod do ošetrovatelství	7
1.1 Pojetí ošetrovatelství	7
2 Historie ošetrovateľství	11
3 Současné vzdělávání zdravotnických pracovníků	14
4 Ošetrovací jednotka	17
4.1 Úvod do problematiky ošetrovací jednotky	17
4.2 Stavební uspořádání standardní ošetrovací jednotky	18
5 Pobyt v nemocničním prostředí	23
5.1 Přijetí do nemocnice	23
5.2 Přijetí na ošetrovací jednotku	24
5.3 Překlad nemocného	25
5.4 Propuštění nemocného	26
6 Zdravotnická dokumentace	30
6.1 Hlavní komponenty zdravotnické dokumentace	30
7 Vizita	33
8 Základy dezinfekce a sterilizace	37
8.1 Dezinfekce	37
8.2 Druhy dezinfekce	39
8.3 Dezinfekční přípravky	41
8.4 Příprava a ředění dezinfekčního přípravku	42
9 Sterilizace	46
9.1 Sterilizační postup	46
9.2 Kontrola sterilizace	49
10 Lůžko pro nemocného	51
10.1 Typy a vybavení lůžek	51
10.2 Úprava lůžka	54
10.3 Polohy nemocného na lůžku	58
11 Hygienická péče	61
11.1 Úvod do hygienické péče	61
11.2 Praktický postup hygienické péče o kůži na lůžku	65
11.3 Péče o dutinu ústní a zuby	69
11.4 Péče o dutinu nosní, uši a nehty	72
11.5 Péče o vlasy	74
11.6 Hygienická péče o inkontinentní nemocné	78
12 Výživa nemocných	82
12.1 Úvod do výživy nemocných	82
12.2 Zajištění výživy nemocného	85
13 Obvazový materiál a obvazová technika	90
13.1 Obvazový materiál	90
13.2 Obvazová technika	91
13.3 Šátkové obvazy	93
13.4 Obinadlové obvazy	96
13.5 Obvazy z pružné tkaniny, náplastové obvazy	99
13.6 Sádrový obvaz	100
Seznam použité literatury	102

Slovo úvodem

Tato učebnice, která je určena pro žáky a jejich učitele středních zdravotnických škol, oboru Zdravotnický asistent, si klade za cíl podpořit interaktivní výuku v oblasti ošetrovatelských postupů v souladu s odbornými kompetencemi.

Strukturování jednotlivých kapitol této učebnice umožňuje pracovat s množstvím nových poznatků, ale i dostupných mezioborových informací. Autorský kolektiv se snažil při tvorbě publikace o podporu rozvoje žákovských schopností třídit nové informace z více perspektiv a posuzovat jejich význam pro vlastní potřeby, a tím naplnit jednu z klíčových kompetencí žáka střední školy.

Členění jednotlivých dílů umožňuje flexibilně přecházet k jednotlivým tématům podle individuálního plánu učitele, žáka nebo školy, a to i v rámci školního vzdělávacího programu. Učebnice nepředkládá pouze hotový informativní text, zahrnuje i prostor pro žáka, pro vklad jeho myšlenek a poznámek podle výkladu a pokynů učitele.

Ošetrovatelství by mělo nabídnout interaktivní uspořádaný poznávací proces základních ošetrovatelských postupů, se kterými se žák setká v reálném nemocničním prostředí, a to včetně řešení komunikativních dovedností vztahu mezi zdravotnickým personálem a nemocným člověkem.

Do odborné učebnice jsou zakomponovány prvky kritického myšlení, které jsou vázány na skutečné podněty, ke kterým má profese zdravotnického asistenta vztah. Nabízí jak ucelenou představu o postupu ošetrovatelského výkonu, tak i strategie podporující kritické myšlení vyžadující aktivitu při řešení úkolu. Učebnice navazuje na již publikované teorie ošetrovatelských postupů a předpokládá, že si je žák osvojí při praktickém vyučování ve vyšším ročníku.

Učebnice nabízí třífázový model učení:

1. **Evokace.** Co žák už o daném tématu ví a zná (s využitím mezipředmětových vztahů). Formou evokačního cvičení dává možnost žákovi volně se vyjadřovat a zaktivizovat své kognitivní procesy do další fáze, kdy se setká s novými informacemi.
Příklad: Využití interaktivních metod opakování otázek, které mají žáci zodpovědět apod.
2. **Uvědomění si významu.** Učebnice pracuje se žákem na nových informacích, udržuje jeho zájem při zahájení konkrétní dovednosti ošetrovatelského postupu.
Příklad: Využití interaktivních metod spojování terminologických pojmů, doplňování tabulek a grafů apod.
3. **Reflexe.** Učitel se žákem uvažuje v učebnici o tom, čeho ve výuce dosáhli. Sjednocují a třídí poznatky, hodnotí dopad ošetrovatelského postupu na klienta – nemocného člověka.
Příklad: Využití interaktivních metod „pětílístek“, vedení rozhovoru s klientem apod.

Neméně důležitou součástí jsou pro žáka i kladené otázky v oblasti environmentální výchovy, která souvisí s ošetrovatelskou péčí.

Podle našeho názoru chyběla na trhu takto strukturovaná učebnice, která by akceptovala žákovu kreativitu, styl jeho učení a kritické myšlení vůbec, zvláště na úrovni středního vzdělávání zdravotnických oborů. Pokud vám učebnice pomůže při studiu, pak splnila účel. Autorský kolektiv přivítá jakékoliv vaše náměty a připomínky pro vytváření dalších učebních materiálů. Prosím, použijte e-mailovou adresu jitka.huskova@szs.uhedu.cz.

Mgr. Jitka Hůsková

1 Úvod do ošetrovatelství

1.1 Pojetí ošetrovatelství

Obecné cíle pro žáky

Žák:

- Najde rozdíly tradičního a moderního pojetí ošetrovatelství.
- Zdůvodní význam moderního pojetí ošetrovatelství.
- Při realizaci ošetrovatelské péče se řídí etickým kodexem sester.

Ošetrovatelské povolání je jedno z nejtěžších a zároveň nejhumánnějších. Jeho předmětem je komplexní péče o zdravé a nemocné jedince. Zdravotnický asistent má významné zastoupení v ošetrovatelském týmu, který mimo jiné tvoří: všeobecná sestra, porodní asistentka, nutriční terapeut, fyzioterapeut, ošetrovatel, sanitář a jiní pracovníci.

Úkol – Jak může zdravotnický asistent pečovat o zdravé jedince?

[illegible]

Ošetřovatelství

Ošetřovatelství je systém typicky ošetřovatelských činností týkající se jednotlivce, rodiny a společenství, v němž žijí a který jim pomáhá, aby byli schopni pečovat o své zdraví a pohodu.

Ošetrovatelství v tomto pojetí zahrnuje čtyři oblasti vztahující se ke zdraví:

1. podpora zdraví
2. uchování zdraví
3. navrácení zdraví
4. péče o umírající

Úkol – Definuj ošetrovatelství svými slovy.

[illegible]

Podstatné znaky ošetrovateľského povolání

Úkol – Ke každému znaku napiš svůj komentář, jak tomu rozumíš.

Práce s lidmi. Práce zdravotníka má sociální charakter, je zde velký tlak na psychiku a na osobní vlastnosti člověka.

Psychická a fyzická náročnost práce. Náročnost na pohybový aparát, psychiku, zátěž zraku, sluchu, pozornosti, paměť, myšlení. Náročnost se může zvyšovat podle typu a charakteru jednotlivých oddělení, např. jednotky intenzivní péče, oddělení šestinedělí, oddělení dlouhodobé péče o chronicky nemocné apod.

Potřeba spolupráce s ostatními zdravotnickými pracovníky. Ošetrování nemocného má vždy týmový charakter. Je nutná spolupráce s dalšími zdravotnickými profesemi. Každý člen týmu je zodpovědný za svou práci podle kompetencí. Nedbalost naruší celý systém práce v týmu a může znamenat a vyvolat závažné následky.

Práce ve směnném provozu. Ranní, odpolední a noční služby, práce o víkendech a svátcích...

Potřeba vědomostí, dovedností a dalšího vzdělávání. Důkladná příprava na povolání (vzdělání, sebevzdělání, praktické a odborné vědomosti). Odborné vědomosti, dovednosti si musí zdravotník neustále doplňovat. K jeho důležitým vlastnostem patří schopnost jednat s lidmi, odhadnout situaci, převzít odpovědnost za rozhodnutí v péči.

Dodržování mlčenlivosti. Všichni zdravotníci včetně zdravotnického asistenta jsou povinni ze zákona dodržovat mlčenlivost.

Úkol – Jaké výhody a nevýhody má práce ve směnném provozu. Pracujte ve dvojicích.

Výhody

Nevýhody

Charakteristické rysy moderního ošetrovatelství

- 1. Individualizovaná péče a komplexní přístup k nemocnému** – individualizovaná péče je založena na komplexním (holistickém) přístupu k nemocnému. Na základě této péče sestra uspokojuje potřeby zdravého i nemocného jedince metodou ošetrovatelského procesu.
- 2. Preventivní charakter ošetrovatelské péče** – důležité pravidlo zní, že **prevence je vždy levnější než léčba!**

